

CURSUSSEN BOUWKUNDIG ERFGOED

2020

NRC

NATIONAAL RESTAURATIE CENTRUM

Cursusinstituut voor de monumentensector

Foto voorzijde:

Restauratiemetselaar Gerard van der Burgt
van Van Dinther Bouwbedrijf B.V., Schaijk
Fotograaf: Petra Appelhof Fotografie

NATIONAAL RESTAURATIE CENTRUM

Stichting Nationaal
Restauratie Centrum (NRC)

Cursuslocatie:

Klooster Onze Lieve Vrouw ter Eem
Daam Fockemalaan 22, Amersfoort

Correspondentieadres:

Postbus 2079, 3800 CB Amersfoort
telefoon: 06 - 53 400 394
info@restauratiecentrum.nl
www.restauratiecentrum.nl

CURSUSSEN BOUWKUNDIG ERFGOED

Het NRC verzorgt korte bij- en nascholings-
cursussen voor professionals, die werkzaam
zijn in onderhoud, renovatie, restauratie
en herbestemming van beeldbepalende
en monumentale gebouwen.

INSCHRIJVEN CURSUSSEN

Via www.restauratiecentrum.nl

TIJDEN VAN DE CURSUSSEN

Dagcursussen: inloop 8.45 uur, start 9.00
tot ca. 15.30 uur (tenzij anders wordt vermeld).
Middagworkshops: van 13.00 tot ca. 17.00
uur (tenzij anders wordt vermeld).

LUNCHES, KOFFIE EN THEE

Het NRC verzorgt koffie, thee en
lunch, tenzij anders wordt vermeld.
Bij de middagworkshops wordt geen lunch
verzorgd.

ALGEMENE VOORWAARDEN

Het NRC verklaart haar algemene
voorwaarden van toepassing op alle
overeenkomsten, die zij afsluit. De
voorwaarden zijn gepubliceerd op de
website www.restauratiecentrum.nl.

Docenten

*Onze docenten zijn allen ervaren erfgoedprofessionals,
die dagelijks werkzaam zijn in de praktijk. Achter in deze
brochure treft u een kort 'cv' aan van al onze specialisten.*

VAKKUNDIG VERDUURZAMEN

Het NRC werkte tijdens het Nationaal Monumenten Congres 2019 graag mee aan een sessie over het vakkundig verduurzamen van monumenten. Een actueel thema, waarover wij elk jaar twee drukbezochte cursussen organiseren.

In de cursus 'Duurzame monumentenzorg' wordt gesproken over keuzes rondom esthetiek, bouwfysica en energiebesparende maatregelen. In de 3-daagse cursus 'Duurzaam restaureren voor vaklieden' wordt ingegaan op bouwkundige effecten van gemaakte keuzes, zoals na-isoleren en het inpassen van technische installaties.

NRC-STUDIEBOEKEN GRATIS DIGITAAL IN TE ZIEN

Het NRC organiseert niet alleen cursussen, maar heeft ook een serie gedegen studieboeken, die onmisbaar zijn voor de echte restauratieprofessional. Onze studieboeken (zie de lijst achterop deze brochure) zijn daarom sinds kort volledig en gratis in te zien via onze website. Hoe handig is het om even op de smartphone te zoeken hoe de restauratie van een haaks omgezette felsverbinding of een standvink op een gefrijnde hardsteen neut moet worden aangepakt! Onze boeken blijven overigens ook gewoon in papieren vorm te koop.

Graag heten wij u in 2020 (weer) van harte welkom bij onze cursussen!

DUURZAME MONUMENTENZORG

*keuzes rondom
esthetiek, bouwfysica
en energiebesparende
maatregelen.*

- NRC geeft praktijktrainingen, bestemd voor vaklieden die werkzaam zijn in de monumentenzorg op niveau MBO 3 en 4.
- Daarnaast worden cursussen op niveau MBO 4+ en HBO gegeven, bestemd voor een brede doelgroep van erfgoedprofessionals met een bouwkundige achtergrond.
- Het NRC organiseert de cursussen op verschillende plaatsen in het land.
- Ook kunnen veel cursussen incompany worden georganiseerd.

**Gelders
Restauratie
Centrum**

NATIONAAL RESTAURATIE CENTRUM

CURSUS AANBOD 2020

PRAKTIJKTRAININGEN VOOR ERVAREN VAKLIEDEN

▶ PRAKTIJKTRAINING LOOD BIJ DAKBEDEKKINGEN EN GOTEN	6
▶ PRAKTIJKTRAINING HOUTCONSTRUCTIES	7
▶ PRAKTIJKTRAINING HERSTEL VAN STUCWERK	8
▶ PRAKTIJKTRAINING HERSTEL VAN KOZIJNEN, RAMEN, DEUREN EN LUIKEN	9
▶ PRAKTIJKTRAINING KEPERS EN NOKVORSTEN	10
▶ PRAKTIJKTRAINING 'UITSLAGEN VAN KAPCONSTRUCTIES EN BOGEN' – NIEUW	11

HOUT EN STEEN

▶ MASTERCLASS HOUTSOORTEN EN TOEPASSING IN DE RESTAURATIE	13
▶ HOUTAANTASTING IN MONUMENTEN	14
▶ MASTERCLASS RESTAURATIEMETSELWERK	15
▶ NATUURSTEEN IN MONUMENTEN	16
▶ BOUWSPOREN IN HISTORISCH METSEL- EN VOEGWERK	17
▶ HERSTEL VAN HISTORISCH BETON	18

GLAS EN VERF

▶ KLEURHISTORISCH ONDERZOEK	20
▶ ONDERHOUDSSCHILDERWERK	21

DUURZAAM

▶ DUURZAME MONUMENTENZORG	23
▶ DUURZAAM RESTAUREREN VOOR VAKLIEDEN	24

CURSUS BUR 1

*Uitleg over natuursteen
en metselwerk tijdens de
drukbezochte intro-cursus
Begeleiding Uitvoering
Restauraties 1*

RESTAURATIEBEGELEIDING

► BEGELEIDING UITVOERING RESTAURATIES 1	26
► BEGELEIDING UITVOERING RESTAURATIES 2	27

BIJZONDERE CURSUSSEN

► TOEPASSEN VAN KWALITEITSNORMEN IN DE MONUMENTENZORG	29
► TOEPASSEN VAN HET RESTAURATIEBESTEK	30
► HERKENNEN VAN BOUWSTIJLEN	31
► SCHADEBEELDEN BIJ MONUMENTEN – MIDDAG-WORKSHOPS, NIEUW	32
► ASBEST IN MONUMENTEN – NIEUW	33
► MONUMENTEN INSPECTEREN – NIEUW	34
► BESCHERMEN EN ONTMANTELEN VAN MONUMENTEN – NIEUW	35
► HISTORISCHE TUINEN EN PARKEN	36

MEER INFO

► OVER DE DOCENTEN	37
► AANBOD STUDIEBOEKEN OVER RESTAURATIEONDERWERPEN	40

PRAKTIJKTRAINING LOOD BIJ DAKBEDEKKINGEN EN GOTEN

DOELGROEP

Ervaren allround timmerlieden en metselaars, werkzaam in het restauratie- en monumentenveld en monumentenwachters.

Op basis van het NRC-studieboek 'Lood, zink, koper: dakbedekkingen en goten', dat de cursisten ook ontvangen, wordt tijdens deze tweedaagse introductiecursus uitleg gegeven over de toepassing van lood in de restauratie van monumenten. Aan bod komen:

- Het maken van verschillende verbindingen, zoals fels- en knoopverbindingen.
- Drijven en plooiën van lood o.a. bij roeven en zalinggoten.
- Het maken van waterdichte aansluitingen.
- Toepassen van lood bij nokken en kepers bij de restauratie van pannendaken.
- Diverse schadebeelden en mogelijke oplossingen met muurlood en voetlood.

Tijdens de eerste cursusdag wordt op praktische wijze de theorie behandeld. De tweede dag maken de cursisten diverse werkstukken onder leiding van een ervaren docent.

DOCENT	WIM DE GROOT
---------------	---------------------

CURSUSDATA	WOENSDAG 22 EN DONDERDAG 23 JANUARI 2020
-------------------	---

LOCATIE	AMERSFOORT
----------------	-------------------

CURSUSPRIJS	€ 525,- (excl. btw) INCL. LUNCH EN CURSUSBOEK
--------------------	--

PRAKTIJKTRAINING HOUTCONSTRUCTIES

DOELGROEP

**Ervaren allround timmerlieden en uitvoerders, werkzaam bij (restauratie-)
bouwbedrijven, timmerbedrijven en onderhoudsbedrijven.**

Op basis van het NRC-studieboek Houtconstructies, dat de cursisten ook ontvangen, wordt tijdens deze tweedaagse cursus uitleg gegeven over veel voorkomende problemen, die zich voordoen bij historische houtconstructies. Het uitgangspunt binnen de monumentenzorg is om de oorspronkelijke constructies zoveel mogelijk te behouden. Tijdens deze training komen diverse reparatietechnieken aan bod, die gebaseerd zijn op dit uitgangspunt. Ook wordt aandacht besteed aan hedendaagse methoden voor herstel.

In de ochtend wordt een op de praktijk gerichte uitleg gegeven over houtconstructies en de aantasting door schimmels en insecten. Ook komen dan onjuiste reparatietechnieken aan bod. 's Middags en tijdens de tweede cursusdag gaan de cursisten zelf aan het werk met diverse werkstukken, onder leiding van een ervaren docent.

DOCENTEN	KLAAS BOEDER EN GERT TUTERT
-----------------	------------------------------------

CURSUSDATA	WOENSDAG 8 EN DONDERDAG 9 JANUARI 2020
-------------------	---

LOCATIE	AMERSFOORT
----------------	-------------------

CURSUSPRIJS	€ 525,- (excl. btw) INCL. LUNCH, CURSUSBOEK EN SYLLABUS
--------------------	--

PRAKTIJKTRAINING HERSTEL VAN STUCWERK

DOELGROEP

Voorlieden, metselaars en anderen, die regelmatig met stucwerk in de monumentenzorg in aanraking komen en zich hierin meer willen verdiepen.

In de cursus behandelen we beknopt de kenmerken en ontwikkeling van historisch stucwerk, bij zowel binnen- als buitentoepassingen. Daarnaast kijken we naar de wijze waarop eenvoudig stucwerk plaatselijk hersteld en afgewerkt kan worden.

Inhoud van de cursus:

- Ontwikkeling, kenmerken en behoud van historisch stucwerk.
- Samenstelling van historisch stucwerk.
- Hoe pak je herstel aan, waar let je op, kwaliteit van de ondergrond, zoutbelasting, vocht, etc.
- Afwerking na herstel; welke middelen wel en niet toepassen.
- Enkele eenvoudige praktijkopdrachten en verwerken van verschillende materialen.

DOCENTEN	KLAAS BOEDER EN ANTON VAN DELDEN
-----------------	----------------------------------

CURSUSDATA	DINSDAG 4 EN WOENSDAG 5 FEBRUARI 2020
-------------------	---------------------------------------

LOCATIE	ARNHEM
----------------	--------

CURSUSPRIJS	€ 525,- (excl. btw) INCL. LUNCH EN SYLLABUS
--------------------	---

PRAKTIJKTRAINING HERSTEL VAN KOZIJNEN, RAMEN, DEUREN, LUIKEN

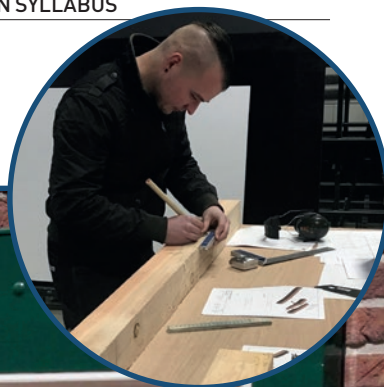
DOELGROEP

**Ervaren allround timmerlieden en uitvoerders, werkzaam bij (restauratie-)
bouwbedrijven, timmerbedrijven en onderhoudsbedrijven.**

Op basis van het NRC-studieboek Kozijnen, ramen, deuren en luiken, dat de cursisten ook ontvangen, wordt tijdens deze tweedaagse cursus uitleg gegeven over diverse vormen van herstel bij kozijnen, ramen, deuren en luiken. Het uitgangspunt voor dit herstel is de Uitvoeringsrichtlijn Historisch timmerwerk (URL 4001) van de stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg (ERM). Tijdens deze training komen diverse reparatietechnieken aan bod.

In de ochtend wordt een op de praktijk gerichte uitleg gegeven over de diverse constructies, oorzaken van aantasting en juiste uitvoering voor een duurzaam resultaat. Ook wordt aandacht besteed aan de keuze van houtsoorten en onjuiste detaillering van de diverse constructies. 's Middags en tijdens de tweede cursusdag gaan de cursisten zelf aan het werk met het herstel van aangetaste kozijnen, ramen, deuren en luiken, onder leiding van een ervaren docent.

DOCENTEN	JOOP JANSEN EN GERT TUTERT
CURSUSDATA	DINSDAG 14 EN WOENSDAG 15 JANUARI 2020
LOCATIE	ARNHEM
CURSUSPRIJS	€ 525,- (excl. btw) INCL. LUNCH EN SYLLABUS

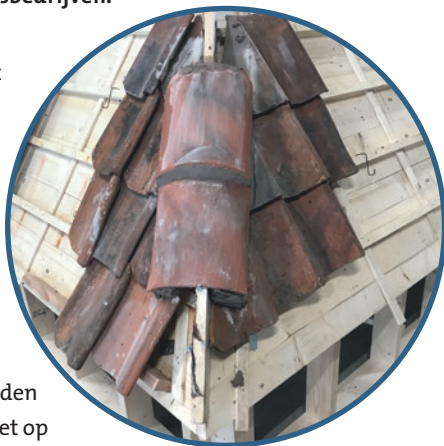

PRAKTIJKTRAINING KEPERS EN NOKVORSTEN

DOELGROEP

Ervaren allround timmerlieden en metselaars, werkzaam bij (restauratie-) bouwbedrijven, timmerbedrijven en onderhoudsbedrijven.

In deze ééndaagse praktijktraining wordt gestart met een kort theoriedeel. Hierin wordt een op de praktijk gerichte uitleg gegeven over pansoorten en de bijbehorende nok- en kepervorsten. Ook worden de eisen behandeld, die gesteld worden in de URL 4014 Historische pannendak voor het goed verwerken en bevestigen van kepers en nokvorsten.

Daarna gaan de cursisten zelf aan de slag. Er worden meerdere praktijkopdrachten uitgevoerd, zoals het op de juiste manier aanbrengen van nokvorsten en het aanscheren van pannen op kepers en bij killen. Ook wordt aandacht besteed aan regionale verschillen. De cursusdag wordt geleid door ervaren praktijkdocenten.

DOCENTEN	JOOP JANSEN EN GERT TUTERT
-----------------	-----------------------------------

CURSUSDATUM	DINSDAG 28 JANUARI 2020
--------------------	--------------------------------

LOCATIE	AMERSFOORT
----------------	-------------------

CURSUSPRIJS	€ 285,- (excl. btw) INCL. LUNCH EN SYLLABUS
--------------------	--

PRAKTIJKTRAINING UITSLAGEN KAPCONSTRUCTIES EN BOGEN

DOELGROEP

Ervaren all-round timmerlieden en uitvoerders, die werkzaam zijn bij (restauratie-) bouwbedrijven, timmerbedrijven en onderhoudsbedrijven.

Op basis van het NRC-studieboek *Houtconstructies*, dat de cursisten ook ontvangen, wordt tijdens deze tweedaagse cursus uitleg gegeven over uitslagen van kapspanten, kepers en killen bij het herstel van kapconstructies. Het uitgangspunt voor dit herstel is de Uitvoeringsrichtlijn *Historische houtconstructies* (URL 3001). Voor het herstel van diverse soorten bogen, wordt aan de hand van een syllabus uitleg gegeven over het opmeten en uitslaan van van bogen en het maken van formelen en schenkels.

In de ochtend wordt een op de praktijk gerichte uitleg gegeven over de te volgen werkwijze bij het uitslaan van kappen en bogen. In de middag en tijdens de tweede cursusdag gaan de cursisten op een werkvloer zelf aan de slag met het maken van uitslagen voor kappen, killen, kepers en bogen. De instructie en begeleiding gebeurt onder leiding van een ervaren docent.

DOCENTEN	JOOP JANSEN EN GERT TUTERT
CURSUSDATA	DINSDAG 11 EN WOENSDAG 12 FEBRUARI 2020
LOCATIE	SCHAIJK (N-BR)
CURSUSPRIJS	€ 525,- (excl. btw) INCL. LUNCH, CURSUSBOEK EN SYLLABUS

Voor ervaren allround timmerkrachten vanuit timmerfabrieken en (restauratie)bouwbedrijven, uitvoerders, monumentenwachters, inspecteurs en toezichthouders, die werkzaam zijn in de renovatie en restauratie.

OVERZICHT CURSUSAANBOD – HOUT

- **MASTERCLASS HOUTSOORTEN EN TOEPASSING IN DE RESTAURATIE**
7 april 2020 – Amersfoort
- **HOUTAANTASTING IN MONUMENTEN**
8 september 2020 – Amersfoort

OVERZICHT CURSUSAANBOD – STEEN

- **MASTERCLASS RESTAURATIEMETSELWERK**
23 juni 2020 – Amersfoort
- **NATUURSTEEN IN MONUMENTEN**
2 april 2020 – Steenhouwerij Meesters In, Ameide
- **BOUWSPOREN IN HISTORISCH METSEL- EN VOEGWERK**
1 december 2020 – Amersfoort
- **HERSTEL HISTORISCH BETON**
10 december 2020 – Amersfoort

MASTERCLASS HOUTSOORTEN EN TOEPASSING IN DE RESTAURATIE

DOELGROEP

Ervaren allround timmerkrachten vanuit timmerfabrieken en (restaurantie-) bouwbedrijven, uitvoerders, monumentenwachters, inspecteurs en toezicht-houders (van overheidsinstellingen), die werkzaam zijn in de renovatie en restauratie.

Elementaire kennis van houtsoorten, zaagwijzen en de juiste toepassing van hout is buitengewoon belangrijk binnen de restauratie van monumenten. Temeer, omdat in diverse kwaliteitsrichtlijnen*, die door de stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg (ERM) in samenwerking met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed wordt aangegeven, dat restauratie-professionals aantoonbaar over deze kennis moeten beschikken.

In deze interactieve cursus, die is ontwikkeld in samenwerking met de Vereniging Timmerwerk Restauratie en de Stichting Hout Research, worden veel voor-komende houtsoorten besproken. Verder worden zaken als het herkennen van houtsoorten, gebreken aan hout, zaagwijzen, verlijmen, samenstelling van hout en diverse toepassingsmogelijkheden per houtsoort, aan de hand van monsters en praktijkvoorbeelden, doorgenomen.

* URL 4001 Historisch timmerwerk en URL 3001 Historische houtconstructies.

DOCENTEN	JOOP JANSEN EN RENÉ KLAASSEN
CURSUSDATUM	DINSDAG 7 APRIL 2020
LOCATIE	AMERSFOORT
CURSUSPRIJS	€ 320,- (excl. btw) INCL. LUNCH EN CURSUSBOEK

*De cursustijden zijn van
9.00 tot ca 15.30 uur
(ontvangst vanaf 8.45 uur)*

HOUTAANTASTING IN MONUMENTEN

DOELGROEP

Ervaren allround timmerkrachten vanuit timmerfabrieken en (restauratie)bouwbedrijven, uitvoerders, monumentenwachters, inspecteurs en toezichthouders (van overheidsinstellingen), die werkzaam zijn in de renovatie en restauratie.

Hout is een veelvuldig toegepast bouw materiaal in monumenten. Het gaat in de cursus om het opsporen en herkennen van de oorzaak van de aantasting, die vaak desastreuze gevolgen heeft, opdat de juiste bouwkundige, fysische en chemische maatregelen worden genomen. Inhoud van de training:

- Duurzaamheid houtsoorten, vochtwering, inspectie op aantasting.
- Herkennen leefwijze en bestrijding van:
 - blauwschimmels en oppervlakteschimmels;
 - houtrotverwekkende schimmels (div. zwammen, elfenbankje, enz.);
 - houtaantastende insecten (div. kevers, boktor, nathoutboorders, enz.).
- Veiligheid: toxiciteit, persoonlijke beschuttingsmiddelen, eisen voor bewaarplaatsen en toelatingen voor bestrijdingsmiddelen.
- Preventieve en curatieve behandeling van hout.
- Herstel op de traditionele manier: vernieuwen en aanhelen met andere methoden als de traditionele wijze niet mogelijk is.
- Bouwkundige termen.

DOCENT	JOS CREEMERS
--------	--------------

CURSUSDATUM	DINSDAG 8 SEPTEMBER 2020
-------------	--------------------------

LOCATIE	AMERSFOORT
---------	------------

CURSUSPRIJS	€ 320,- (excl. btw) INCL. LUNCH EN SYLLABUS
-------------	---

MASTERCLASS RESTAURATIEMETSELWERK

DOELGROEP

Ervaren metselaars, ervaren voegers, uitvoerders, monumentenwachters, inspecteurs en toezichhouders (van overheidsinstellingen), die werkzaam zijn in de renovatie en restauratie.

De kennis van gevelherstel in de restauratie blijft vaak beperkt tot de basiskennis. In de praktijk wordt gewerkt met de aanwezige ervaring en hetgeen in het bestek is voorgeschreven of door een leidinggevende wordt opgedragen. Deze masterclass heeft als doel om de basiskennis van ervaren restauratieprofessionals te verbreden.

Tijdens deze cursus worden materialen, bouwstoffen, restauratietechnieken, toepassingsmogelijkheden en restauratie-ethiek uitvoerig behandeld. Het doel van de cursus is om de kennis van de cursisten (ervaren restauratieprofessionals) te vergroten, zodat zij hun werk in de praktijk met meer achtergrondinformatie kunnen uitoefenen. De metsel- en voegmortelsamenstellingen in relatie tot de uitvoeringsrichtlijnen voor metsel- en voegwerk van de stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg (ERM)* komen uitgebreid aan de orde. Bij de cursus wordt de theorie afgewisseld met het bestuderen van materialen en bouwstoffen, met discussiemomenten en met oplossingsgericht denken over diverse praktijksituaties.

* URL 4003 Historisch metselwerk en URL 4006 Historisch voegwerk.

DOCENT	LOUIS GERDESSEN
---------------	-----------------

CURSUSDATUM	DINSDAG 23 JUNI 2020
--------------------	----------------------

LOCATIE	AMERSFOORT
----------------	------------

CURSUSPRIJS	€ 320,- (excl. btw) INCL. LUNCH EN SYLLABUS
--------------------	---

NATUURSTEEN IN MONUMENTEN

DOELGROEP

Monumentenambtenaren en toezichhouders, monumentenwachters, bouwkundig medewerkers van professionele monumenteneigenaren (stadsherstellen, corporaties), architecten en adviseurs en medewerkers van (gespecialiseerde/restauratie) bouwbedrijven.

Aan bijna elk monument in Nederland komt natuursteen voor. Veel natuursteen werd (en wordt) geïmporteerd. Het was daarom kostbaar en werd vaak alleen als bekleding toegepast. Natuursteen is een bijzonder complex materiaal. De verwerking ervan vergt veel kennis en gebeurt veelal door de weinige restauratiesteenhouders, die ons land nog telt. Het is belangrijk dat de bij onderhoud en restauratie van natuursteen betrokken partijen ook kennis hebben van dit bijzondere materiaal.

In deze introductiecursus worden verschillende natuursteensoorten, de eigenschappen en verwerkings- en toepassingsmogelijkheden ervan behandeld.

Deze cursus, die is ontwikkeld in samenwerking met de Vereniging van Restauratie Steenhouders, wordt gehouden bij een steenhouwerij. Op deze manier kan de theorie tijdens een rondleiding worden toegelicht. In de werkplaats zijn meerdere steensoorten aanwezig en bewerkingstechnieken te zien. De cursist krijgt tijdens deze cursusdag handvatten, waarmee tijdens de voorbereiding en uitvoering van het restauratieproces verantwoorde keuzes kunnen worden gemaakt om natuursteen aan monumenten zorgvuldig te laten onderhouden en restaureren.

DOCENTEN	JOHN VAN DEN HEUVEL EN DANIËL SPEE
-----------------	------------------------------------

CURSUSDATUM	DONDERDAG 2 APRIL 2020
--------------------	------------------------

LOCATIE	STEENHOUWERIJ MEESTERS IN – AMEIDE
----------------	------------------------------------

CURSUSPRIJS	€ 320,- (excl. btw) INCL. LUNCH EN SYLLABUS
--------------------	---

BOUWSPOREN IN HISTORISCH METSEL- EN VOEGWERK

DOELGROEP

Restauratievoerers en restauratiemetselaars, waaronder ook ZZP'ers, uitvoerders en projectleiders, die werkzaam zijn op onderhouds- en restauratieprojecten in de monumentenzorg.

Voor restauratievoerers en restauratiemetselaars is kennis van de bouwgeschiedenis van een gebouw belangrijk. Dit maakt het herkennen van bouwsporen en bijzondere details van vroeger gebruik gemakkelijker. De bedoeling is juist om deze zaken te bewaren, zodat de geschiedenis van het gebouw bewaard blijft.

De cursus is in overleg met het Gevelgilde en certificerende instelling Hobéon tot stand gekomen en is afgestemd op de eisen, die de Uitvoeringsrichtlijnen Historisch metselwerk (URL 4003) en Restauratievoegwerk (URL 4006) van de stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg (ERM) stellen. De cursus voldoet verder ook aan de eisen, die de regeling Erkend Restauratie Voegwerk (ERV) stelt.

Onderwerpen:

- Belang van bouwhistorie voor onderhoud en restauratie met diverse voorbeelden.
- Veel voorkomende bouwsporen, die je tegen kunt komen, gericht op metsel- en voegwerk.
- Training in het herkennen van bouwsporen en bijzondere details.
- Excursie in een stedelijke omgeving met veel bouwsporen.

DOCENT

WILLARD VAN REENEN

CURSUSDATUM

DINSDAG 1 DECEMBER 2020

LOCATIE

AMERSFOORT

CURSUSPRIJS

€ 320,- (excl. btw) INCL. LUNCH EN SYLLABUS

HERSTEL VAN HISTORISCH BETON

DOELGROEP

Ambtenaren, architecten en hun medewerkers, adviseurs, uitvoerenden en begeleiders bij (restauratie-)bouwbedrijven, inspecteurs en toezichthouders, monumentenwachters, bouwkundig medewerkers van professionele monumenteneigenaren (stadsherstellen, corporaties), bestekschrijvers.

De restauratiesector krijgt steeds meer te maken met jonge monumenten met betonschade. Hoe kan duurzaam betonherstel zowel vanuit constructief oogpunt als cultuurhistorische waarden plaatsvinden?

In deze cursus wordt u bekend gemaakt met de eigenschappen van het materiaal beton en de daarin opgenomen wapening en vervolgens worden reparatie-technieken voor specifieke schademechanismen behandeld. Aan de orde komen de aantasting en bescherming van beton, corrosie van het wapeningsstaal en veel voorkomende schademechanismen en wordt u geïnformeerd op welke wijze door middel van onderzoek de oorzaak van de ontstane schade en de conditie van het beton kan worden vastgesteld.

Aan u wordt vervolgens gevraagd om aan de hand van de opgedane kennis voor enkele praktijkvoorbeelden een hersteladvies op te stellen, waarbij u zult ervaren dat het behoud van de cultuurhistorische waarde van een historische betonconstructie en de wens om de reparatie en de bescherming van het beton duurzaam uit te voeren, kan leiden tot spanningen en tegenstrijdigheden en dat men wellicht zal moeten kiezen voor minder ideale opties. U zult tevens ontdekken dat niet iedere betonreparateur in staat is om ook daadwerkelijk beton te restaureren en dat restaureren van beton een specialisme is dat verder gaat dan alleen het aansmeren van een schadeplaats.

Tevens maakt u kennis met het kathodisch beschermen van staal in betonconstructies, maar ook van staal in metselwerk. Door deze toepassing blijft veel oorspronkelijk materiaal behouden en wordt het staal langdurig tegen corrosie beschermd.

DOCENTEN	HANS VAN DEN HONDEL, HANS NOOREN, MICHIEL VAN HUNEN
-----------------	---

CURSUSDATUM	DONDERDAG 10 DECEMBER 2020
--------------------	----------------------------

LOCATIE	AMERSFOORT
----------------	------------

CURSUSPRIJS	€ 320,- (excl. btw) INCL. LUNCH EN SYLLABUS
--------------------	---

GLAS EN VERF

OVERZICHT CURSUSAANBOD

► KLEURHISTORISCH ONDERZOEK

16 en 17 april 2020 – Amersfoort/Amsterdam

29 en 30 oktober 2020 – Amersfoort/Amsterdam

► ONDERHOUDSSCHILDERWERK

8 oktober 2020 – Amersfoort

KLEURHISTORISCH ONDERZOEK

DOELGROEP

Voor schilders, uitvoerenden en begeleiders bij (restauratie)bouwbedrijven, ambtenaren, adviseurs, architecten en hun medewerkers.

Een kleuronderzoek wordt uitgevoerd om inzicht te krijgen in de wijze waarop het in- of exterieur van een historisch gebouw werd afgewerkt. In deze tweedaagse cursus wordt behandeld:

Uitvoeren van een kleuronderzoek:

- Historische informatie over het object.
- Topografisch en stratigrafisch onderzoek.
- Kleurtrappen en kleurvensters.

Herkennen en begrijpen van de laagopbouw:

- Analyse van de verflaag.
- Verfsoorten.
- Decoratief schilderwerk.

De uitkomst van het onderzoek:

- Verwerking van de uitkomsten in een rapport en advisering.

Praktische oefening: kleuronderzoek(en) in de praktijk:

- De wijze waarop een gebouw wordt benaderd.
- Excursie naar een van de behandelde panden in Amsterdam.

DOCENT

BERT JONKER

CURSUSDATA

DONDERDAG 16 EN VRIJDAG 17 APRIL 2020

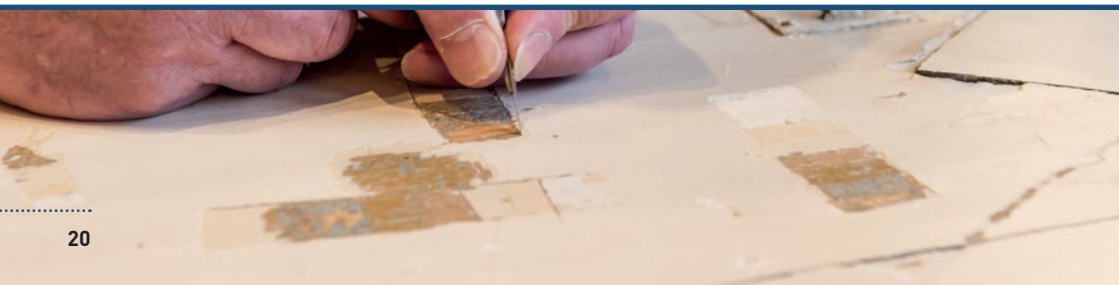
DONDERDAG 29 EN VRIJDAG 30 OKTOBER 2020

LOCATIES

AMERSFOORT / AMSTERDAM

CURSUSPRIJS

€ 590,- (excl. btw) INCL. LUNCH, CURSUSBOEK EN EXCURSIE

ONDERHOUDSSCHILDERWERK

DOELGROEP

Medewerkers in dienst van gemeenten en overheid, architecten, projectleiders van restauratiebedrijven, monumentenwachters, (professionele) eigenaren van monumenten, woningbouwverenigingen en schildersbedrijven, die zich willen toeleggen op het gebied van restauratieschilderwerk.

Schilderwerk is bij monumenten een kostbare zaak. Vaak legt het beslag op meer dan 50% van het beschikbare budget voor het totale onderhoud van een pand. Dit komt door de hoeveelheid werk, het bewerkelijke karakter en niet te vergeten de factor arbeid. Schilderwerk is bijzonder kwetsbaar en daardoor extra gevoelig voor achterstallig onderhoud. Veel problemen kunnen voorkomen worden door tijdig en vakkundig uitgevoerd schilderwerk.

Tijdens deze cursus zal worden ingegaan op de meest voorkomende verfsoorten die in de restauratie worden gebruikt, de historie van buitenschilderwerk, kleuronderzoek, gebreken aan schilderwerk, kleinschalig houtherstel met reparatie vulmiddelen, uitvoeringsrichtlijnen voor schilderwerk waar op moet worden gelet bij het beoordelen van offertes. Ook zal aandacht worden besteed aan historische beglazingen, stopverf en het schilderen van metsel- en pleisterwerk.

DOCENTEN	WILFRED MENERINK EN PETER VOSHART
-----------------	-----------------------------------

CURSUSDATUM	DONDERDAG 8 OKTOBER 2020
--------------------	--------------------------

LOCATIE	AMERSFOORT
----------------	------------

CURSUSPRIJS	€ 320,- (excl. btw) INCL. LUNCH EN SYLLABUS
--------------------	---

Over duurzaamheid en monumenten zijn de meningen sterk verdeeld. Veel maatregelen om energie te sparen kunnen schadelijk zijn voor het monument of de waarde ervan aantasten. Toch kan er in en om monumenten ook veel wel. Om te weten wat er wél kan en om daarover met anderen te kunnen spreken, is kennis en inzicht nodig.

ALGEMEEN

De cursist krijgt een overzicht dat helpt om maatregelen naast elkaar te kunnen zetten en af te kunnen wegen. Want wat is duurzaamheid nu eigenlijk precies? In elk geval meer dan alleen het oplossen van het energieprobleem. Waar zitten bouwfysische voetangels en klemmen en wat kan er wel en wat niet met installaties worden bereikt? Hoe verhoudt zich dat tot de waarde als monument en wat is er te leren uit praktijkvoorbeelden? Met deze informatie wordt de cursist niet alleen handvatten geboden om te kunnen bepalen welke maatregelen goed en gunstig en welke onverstandig zijn. Ook wordt duidelijk in welke aspecten de cursist zich verder moet verdiepen.

OVERZICHT CURSUSAANBOD

► DUURZAME MONUMENTENZORG

15 april 2020 – Amersfoort

22 september 2020 – Amersfoort

► DUURZAAM RESTAUREREN VOOR VAKLIEDEN

10, 17, 24 september 2020 – Amersfoort/Brummen

DUURZAME MONUMENTENZORG

ENERGIEBESPARING IN MONUMENTEN

“Uitgebreide theoretische achtergrond bij het verduurzamen van monumenten; praktijkvoorbeelden, bestaande en nieuwe technieken en actuele ontwikkelingen. Mooie bagage voor dit onderwerp, waar wij in de dagelijkse praktijk al veel mee bezig zijn.”

**Suzan te Brake, directeur
Utrechts Monumenten-
fonds**

DOELGROEP

Ambtenaren belast met het toetsen van restauratie en/of renovatieplannen, beheerders van monumenten, beheerders van historische en/of karakteristieke gebouwen, medewerkers van advies- en architectenbureaus, kadermedewerkers van restauratiebouwbedrijven, die betrokken zijn bij renovatie- en restauratieprojecten.

Duurzaamheid en monumenten lijken met elkaar op gespannen voet te staan, maar de praktijk leert, dat er vaak goede mogelijkheden zijn tot verduurzaming. Om ons erfgood voor de komende generaties in stand te kunnen houden, is het zaak voor de restauratieprofessional zich te laten informeren over de mogelijkheden voor duurzame monumentenzorg. Hiervoor zijn ingrepen nodig, die de monumentale waarden van het gebouw niet mogen schaden. In de cursus wordt onder meer aandacht besteed aan de ontwikkelingen binnen het relatief nieuwe vakgebied van het duurzaam onderhouden en restaureren van monumenten, historische bouwmaterialen, energietechnische mogelijkheden en verduurzaming van installaties.

De cursist leert beperkingen en kansen te analyseren aan de hand van praktijkvoorbeelden waarin diverse afwegingen zijn gemaakt. Tevens wordt de cursist handvatten geboden hoe om te gaan met spanningsvelden en mogelijkheden.

DOCENTEN

BERT VAN BOMMEL, JAAP DE JONGE, MIEL WIJNEN,
DICK VAN 'T SLOT

CURSUSDATA

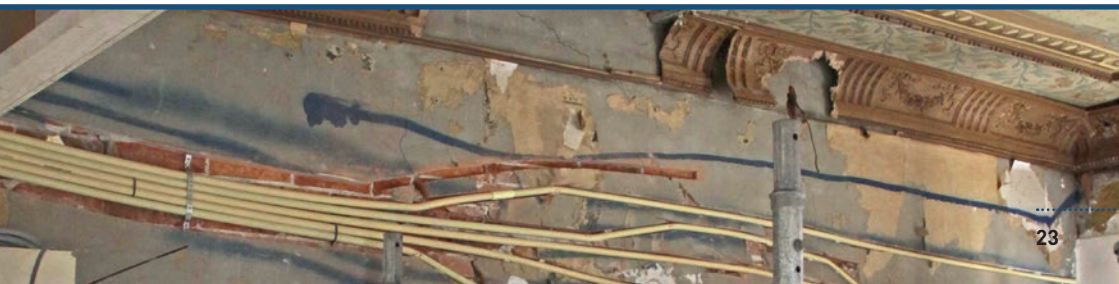
WOENSDAG 15 APRIL 2020 – AMERSFOORT

& LOCATIE

DINSDAG 22 SEPTEMBER 2020 – AMERSFOORT

CURSUSPRIJS

€ 320,- (excl. btw) INCL. LUNCH EN SYLLABUS

DUURZAAM RESTAUREREN VOOR VAKLIEDEN

DOELGROEP

Ervaren restauratievaklieden (MBO niveau 3 en 4), zoals timmerlieden en metselaars, voorlieden en uitvoerders, die regelmatig werkzaam zijn in onderhoud, restauratie en herbestemming van gebouwde monumenten.

Duurzaamheid in de restauratie is een steeds belangrijker wordend thema. Niet alleen in de planvorming en voorbereiding rondom een restauratieproject speelt dit onderwerp, ook voor de uitvoerende vaklieden is een uitdagende en verantwoorde taak weggelegd. Alle partijen in de bouwketen dienen immers intensief samen te werken om tot correcte keuzes, goede oplossingen en een juiste uitvoering te komen. In de uitvoering dienen door vaklieden vaak nog detailkeuzes gemaakt te worden, waarbij goed vakmanschap en kennis van historische waarden, -materialen en -technieken onmisbaar zijn.

In een interactieve en praktische driedaagse cursus worden vaklieden, voorlieden en uitvoerders breed geïnformeerd over het thema 'duurzaamheid' in de monumentenzorg. Naast theoretische uitleg worden praktijksituaties uitgewerkt en verwerkingsopdrachten uitgevoerd.

De volgende onderwerpen passeren de revue:

- Het belang van duurzaam restaureren, de rol van de bouwhistorie van een pand bij de mogelijke keuzes voor duurzame ingrepen.
- De bouwfysische gevolgen van na-isolatie bij monumenten en de juiste maatregelen.
- Duurzame materialen en de relatie tot de levensduur en de belasting voor het milieu.
- Het inpassen van technische installaties in monumenten en de gevolgen voor de historische waarde van een monument.
- De wijze van werken die garant staat voor de juiste uitvoering van de gekozen duurzame maatregelen.

Op de derde cursusdag wordt een werkbezoek gebracht aan een lopend restauratieproject, waar uitleg wordt gegeven over hetgeen in de eerste twee cursusdagen aan bod is geweest.

DOCENTEN	WILLARD VAN REENEN, MARC STAPPERS, RON SPAAN, JOOP JANSEN, DICK VAN 'T SLOT
-----------------	--

CURSUSDATA	WOENSDAGEN 10, 17 EN 24 SEPTEMBER 2020
-------------------	--

LOCATIES	AMERSFOORT / BRUMMEN
-----------------	----------------------

CURSUSPRIJS	€ 885,- (excl. btw) INCL. LUNCH EN SYLLABUS
--------------------	---

RESTAURATIEBEGELEIDING

DOELGROEPEN

Voor bouwkundigen werkzaam bij (restauratie-) bouwbedrijven, leden van monumentencommissies en commissies ruimtelijke kwaliteit, medewerkers van architecten- en adviesbureaus, ambtenaren monumentenzorg en ambtenaren handhaving & toezicht, toezichthouders van gemeenten en regionale uitvoeringsdiensten, medewerkers van professionele beheerders (zoals stadherstellen, corporaties, landschappen, Staatsbosbeheer).

ALGEMEEN

Tijdens deze cursussen worden de meest belangrijke thema's binnen de restauratie behandeld. De lesstof biedt basiskennis, die belangrijk is bij de beoordeling en begeleiding van restauratieprojecten. De cursist leert de meest voorkomende zaken herkennen en krijgt handvatten hoe om te gaan met en keuzes te maken voor en tijdens het restauratieproces. De cursussen kunnen los van elkaar worden gevolgd.

OVERZICHT CURSUSAANBOD

► BEGELEIDING UITVOERING RESTAURATIE 1

3, 10, 17 en 24 maart 2020 – Amersfoort

28 oktober, 4, 11, 18 november 2020 – Amersfoort

► BEGELEIDING UITVOERING RESTAURATIE 2

4, 11 en 18 juni 2020 – Amersfoort

OOK NUTTIG
VOOR LEDEN VAN
ERFGOEDCOMMISSIES
OF COMMISSIES
RUIMTELIJKE
KWALITEIT

BEGELEIDING UITVOERING RESTAURATIE 1

Een vierdaagse cursus waarin theoretische kennis, de thema's hout en steen en een bezoek aan lopende restauratieprojecten op het programma staan. De volgorde van de cursUSDagen kan wisselen.

- **Themadag bouwproces** – Klaas Boeder & Dirk van der Plaat.

Tijdens deze dag worden theoretische onderwerpen, zoals wet- en regelgeving, restauratie-ethiek, planvorming en kwaliteitsborging via beoordelings- en uitvoeringsrichtlijnen behandeld.

- **Themadag hout** – Joop Jansen

Een dag die in het teken staat van het bouw materiaal hout. Aan bod komen het herstel van houtconstructies en balklagen, geveltimmerwerk en houtaantasting.

- **Excursiedag** – Joop Jansen

De cursusgroep bezoekt één of meerdere restauratieprojecten, waarbij aan het einde van de dag tijd is ingeruimd om de opgedane kennis terug te koppelen.

- **Themadag steen** – John van den Heuvel & Wilfred Mengerink

Tijdens de ochtend wordt gesproken over het gebruik van baksteen, herstel van historisch metsel- en voegwerk en gevelreiniging. De middag gaat over natuursteen; een bijzonder complex materiaal, gevormd door de natuur met alle verschillen van dien. De focus ligt op behoud en herstel vanuit de onderhoudsmatige invalshoek.

*“Voor mij als toezicht-
houder is het zaak om ook veel
van monumenten te weten, daar ben
ik hier precies voor in de goede cursus.
Vorig jaar heb ik ook de BUR 2 cursus
gevolgd. Ik word steeds enthousiaster
van de vakkundige docenten!”*

**Willem Biesbroek, bouwkundig
toezichthouder, gemeente
Roosendaal**

DOCENTEN

KLAAS BOEDER – JOOP JANSEN – DIRK VAN DER PLAAT
JOHN VAN DEN HEUVEL – WILFRED MENERINK

CURSUSDATA & LOCATIE

DINSDAGEN 3, 10, 17 EN 24 MAART 2020 – AMERSFOORT
WOENSDAGEN 28 OKT, 4, 11 EN 18 NOV 2020 – AMERSFOORT

CURSUSPRIJS

€ 1.140,- (excl. btw) INCL. LUNCH, SYLLABUS EN EXCURSIE

BEGELEIDING UITVOERING RESTAURATIE 2

Een driedaagse cursus, waarin de meest belangrijke thema's vanuit het restauratieproces dieper worden uitgewerkt.

- **Themadag riet, dakpannen, leien, lood, koper en zink** – Klaas Boeder

Aan bod komen verschillende soorten dakbedekking, zoals lei, kunststof en riet.

Tevens wordt ook ingegaan op constructies en materialen voor dakgoten en hemelwaterafvoeren.

- **Themadag bestek en constructies** – John van den Heuvel, Ernst de Beaufort

Tijdens deze cursusdag wordt ingegaan op de fasering van het bouwproces, bestekken lezen en problemen herkennen, begrotingsmethodieken en aanbestedingsvormen.

Daarnaast wordt op deze dag aandacht besteed aan bouwconstructies, funderingen en betonwerk. Bij monumenten is de stabiliteit immers vaak een belangrijk punt.

- **Themadag interieur en afwerking van een monument** – Cor Bouwstra en Caroline Meulemans

In het kader van de afwerking van een monument komen aan bod: pleisterwerk, schilderwerk, glas, decoratieve afwerking en historisch vloeren, -wanden en -plafonds.

Daarnaast wordt stilgestaan bij de relatie tussen historische interieurs en het exterieur en de omgeving van monumenten. De cursist leert waardevolle interieurs herkennen, oog te hebben voor risico's gedurende bouwkundige ingrepen en leert wat er komt kijken bij inspecties en regulier onderhoud van historische interieuronderdelen.

DOCENTEN	ERNST DE BEAUFORT – CAROLINE MEULEMANS – KLAAS BOEDER JOHN VAN DEN HEUVEL – COR BOUWSTRA
-----------------	---

CURSUSDATA	DONDERDAG 4, 11 EN 18 JUNI 2020
-------------------	---------------------------------

LOCATIE	AMERSFOORT
----------------	------------

CURSUSPRIJS	€ 885,- (excl. btw) INCL. LUNCH EN SYLLABUS EN BOEK 'BEHOUD VAN BINNEN'
--------------------	--

BIJZONDERE CURSUSSEN

OVERZICHT CURSUSAANBOD

- ▶ **TOEPASSEN VAN KWALITEITSNORMEN IN DE MONUMENTENZORG**
9 juni 2020 – Amersfoort
26 november 2020 – Amersfoort
- ▶ **TOEPASSEN VAN HET RESTAURATIEBESTEK**
15 december 2020 – Amersfoort
- ▶ **HERKENNEN VAN BOUWSTIJLEN**
27 mei, 3 en 10 juni 2020 – Leiden, Utrecht, Amsterdam
- ▶ **SCHADEBEELDEN BIJ MONUMENTEN**
7 oktober 2020 – Middag workshop – Arnhem
25 november 2020 – Middag workshop – Arnhem
- ▶ **ASBEST IN MONUMENTEN**
10 november 2020 – Amersfoort
- ▶ **MONUMENTEN INSPECTEREN**
2, 9 en 16 december 2020 – Amersfoort
- ▶ **BESCHERMEN EN ONTMANTELEN VAN MONUMENTEN**
17 november 2020 – Amersfoort
- ▶ **HISTORISCHE TUINEN EN PARKEN**
16, 30 september, 28 oktober en 11 november 2020 – Arnhem

TOEPASSEN VAN KWALITEITSNORMEN IN DE MONUMENTENZORG

DOELGROEP

- Medewerkers van regionale uitvoeringsdiensten.
- Werkvoorbereiders en bestekschrijvers werkzaam in de restauratie.
- Medewerkers van architecten- en adviesbureaus.
- Monumentenwachters.
- Projectleiders en uitvoerders werkzaam in de restauratie.
- Medewerkers van gemeenten en provincies (Monumentenzorg, Toezicht & Handhaving).
- Medewerkers van vastgoedbedrijven, die monumenten in portefeuille hebben.

Kwaliteit bij de uitvoering van restauratiewerk is niet altijd vanzelfsprekend.

In de afgelopen jaren hebben verschillende partijen zich ingezet om duidelijke werkaafspraken te maken over onder meer de inzet van vakkennis en de toepassing van de juiste technieken en materialen. De resultaten zijn beoordelings- en uitvoeringsrichtlijnen, die betrekking hebben op verschillende restauratiedisciplines.

In samenwerking met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg is een cursusdag ontwikkeld waarin de volgende onderwerpen aan bod komen:

- Restauratie-ethiek en de systematiek en structuur van beoordelings- en uitvoeringsrichtlijnen.
- Partijen in het bouwproces, hun rollen en verantwoordelijkheden: opdrachtgever, architect/adviseur, uitvoerende bedrijven, overheid, monumentenwacht, etc.
- Toepassing van richtlijnen in het restauratiebestek, bestek schrijven, uitvragen stellen en inschrijven.
- Toelichting en behandeling van de stof aan de hand van casussen uit de praktijk.

DOCENTEN	KLAAS BOEDER EN RON SPAAN
----------	---------------------------

CURSUSDATA	DINSDAG 9 JUNI 2020 DONDERDAG 26 NOVEMBER 2020
------------	---

LOCATIE	AMERSFOORT
---------	------------

CURSUSPRIJS	€ 320,- (excl. btw) INCL. LUNCH EN SYLLABUS
-------------	---

TOEPASSEN VAN HET RESTAURATIEBESTEK

DOELGROEP

- Werkvoorbereiders, bestekschrijvers werkzaam in de restauratie.
- Medewerkers van architecten- en adviesbureaus.
- Uitvoerders, projectleiders.
- Medewerkers van vastgoedbedrijven, die monumenten in portefeuille hebben.
- Monumentenwachters.
- Auditoren voor de verschillende ERM-kwaliteitsnormen (waaronder ook de 'Kennis en kunderegeling').

Restauratiearchitecten, -adviseurs en aannemers hebben gezamenlijk een modelbestek voor werkzaamheden aan bestaande onderdelen van monumenten opgesteld. Het initiatief hiervoor is afkomstig van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, in het kader van het programma Restauratiekwaliteit. Voor de ontwikkeling is samengewerkt met Stabu en de stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg (ERM).

Doordat alle partijen in de restauratieketen het werk op dezelfde wijze gaan omschrijven, wordt beter duidelijk welk kwaliteitsniveau wordt gevraagd en worden misverstanden bij zowel prijsvorming als in de uitvoering voorkomen. Tijdens deze cursusdag wordt de inhoud van het nieuwe restauratiebestek systematisch doorgenomen. Wat zijn de veranderingen en verbeteringen? Waar staan de restauratiewerkzaamheden in de Stabu-systematiek? Wat zijn de mogelijkheden met het nieuwe systeem? De cursisten wordt gevraagd een laptop mee te nemen, zodat praktijkopdrachten binnen het Stabu-systeem geoefend kunnen worden. Het is wenselijk dat de cursist basiskennis heeft over de systematiek van ERM-kwaliteitsnormen. Bij twijfel is het aan te bevelen om éérst de cursus 'Toepassen van kwaliteitsnormen in de monumentenzorg' te volgen.

DOCENTEN	VOLKER VLAMING EN STEFAN KATIER
----------	---------------------------------

CURSUSDATUM	DINSDAG 15 DECEMBER 2020
-------------	--------------------------

LOCATIE	AMERSFOORT
---------	------------

CURSUSPRIJS	€ 320,- (excl. btw) INCL. LUNCH EN SYLLABUS
-------------	---

HERKENNEN VAN BOUWSTIJLEN

DOELGROEP

Ambtenaren (monumentenzorg en toezicht), medewerkers van professionele beheerders en eigenaren van monumenten, medewerkers van advies- en architectenbureaus, medewerkers van (restauratie)bouwbedrijven, die betrokken zijn bij restauratieprojecten.

“Leerzaam en leuk, afwisselend theorie en toepassing met stadswandelingen in drie steden. En een heel diverse groep met gevarieerde inbreng vanuit de eigen expertise.”

**Susan Lammers, directeur
Rijksdienst voor het Cultureel
Erfgoed, Amersfoort**

Een driedaagse intensieve cursus voor het opdoen van algemene kennis van historische bouwstijlen in Nederland, vooral bestemd voor al diegenen, die zich willen verdiepen in de monumentenzorg. De cursus geeft aan de hand van beeldmateriaal een chronologisch overzicht van de voornaamste bouwstijlen van de Middeleeuwen tot de modernere tijden. Behalve aan algemene kenmerken van stijlen wordt ook aandacht besteed aan typerende details.

De cursisten worden in de gelegenheid gesteld om de opgedane kennis grondig te toetsen tijdens stadswandelingen, gecombineerd met bezoeken aan gebouwen. De eerste twee cursusdagen zijn gewijd aan de historische bouwstijlen inclusief de 19de-eeuwse neostijlen. Tijdens de derde en laatste cursusdag wordt de bouwkunst uit de eerste helft van de 20ste eeuw behandeld.

DOCENT

ERNEST KURPERSHOEK

CURSUSDATA

WOENSDAGEN 27 MEI, 3 EN 10 JUNI 2020

LOCATIES

LEIDEN, UTRECHT, AMSTERDAM

CURSUSPRIJS

€ 885,- (excl. btw) INCL. LUNCH EN SYLLABUS

SCHADEBEELDEN BIJ MONUMENTEN

“De docenten geven goed onderbouwde uitleg over de getoonde voorbeelden, zij zijn overduidelijk zelf betrokken geweest bij de projecten. Deze cursus kan wat mij betreft iedere vorm van positieve aandacht gebruiken.”

**Johan Roozen, Dubomat,
Rucphen**

DOELGROEP

Bouwkundig medewerkers van professionele beheerders en eigenaren van monumenten, ambtenaren monumentenzorg, toezicht en handhaving, medewerkers van regionale uitvoeringsdiensten (belast met monumentenzorg), medewerkers van advies- en architectenbureaus en medewerkers van (restauratie)bouwbedrijven.

Schadebeelden, uitvoeringsfouten, ondeskundig materiaalgebruik: ook dit komt voor tijdens onderhouds- en restauratiewerkzaamheden aan onze monumenten. In deze interactieve middag-workshops wordt aandacht besteed aan het herkennen en voorkomen van gebreken, uitvoeringsfouten en verkeerd materiaalgebruik.

De cursist kan kiezen uit twee verschillende middagworkshops:

- **Workshop 1** – Schade door isolerende maatregelen uit het verleden en schade door vocht en zout.
- **Workshop 2** – Schade in natuursteen en ijzerwerk.

Aan de hand van praktijkvoorbeelden worden veel voorkomende bouwfouten en gebreken besproken, behorend bij het thema. Oorzaken worden inzichtelijk gemaakt en mogelijkheden voor herstel komen aan bod. De cursisten kunnen, bij voorkeur aan de hand van foto's, eigen voorbeelden aandragen, die plenair besproken worden. De praktijkvoorbeelden worden gezien vanuit het oogpunt van de bouwkundig inspecteur en de restauratiearchitect.

Per voorbeeld wordt ingegaan op de benodigde vak- en materiaalkennis, zodat de cursist -als restauratieprofessional- inzicht krijgt in de toe te passen materialen en uitvoeringsmethodieken en deze kennis in het vervolg ook kan benutten. Deze cursus is tot stand gekomen met materiaal en kennis van de Monumentenwacht Gelderland

DOCENTEN	WILFRED MENDERINK EN JOOP JANSEN
-----------------	----------------------------------

CURSUSDATA	WORKSHOP 1: WOENSDAG 7 OKTOBER 2020 – ARNHEM
-------------------	--

& LOCATIE	WORKSHOP 2: WOENSDAG 25 NOVEMBER 2020 – ARNHEM
----------------------	--

CURSUSPRIJS	€ 150,- (excl. btw) PER WORKSHOP, INCL. SYLLABUS
--------------------	--

ASBEST IN MONUMENTEN

DOELGROEP

Werkvoorbereiders, uitvoerders, meewerkende voorlieden, ambtenaren handhaving en toezicht, bouwkundigen van restauratie- en adviesbureaus.

Eendaagse cursus, waarin de belangrijkste aandachtspunten aan de orde komen als asbest in monumenten wordt aangetroffen. Te gemakkelijk wordt er van uitgegaan dat asbest verplicht verwijderd moet worden.

Aan de hand van casussen worden de problemen en dilemma's bij het al dan niet verwijderen van asbest behandeld. Ook wordt aandacht besteed aan de eisen van een asbest-beheersplan, als gekozen wordt om niet al het asbest te verwijderen. Bij de cursus wordt een syllabus uitgereikt.

DOCENT HENK ONDERSTAL EN JOOP JANSEN

CURSUSDATUM DINSDAG 10 NOVEMBER 2020

LOCATIE AMERSFOORT

CURSUSPRIJS € 320,- (excl. btw) INCL. LUNCH EN SYLLABUS

**Instortingsgevaar en
gevaarlijk asbest.**

MONUMENTEN INSPECTEREN

DOELGROEP

Inspecteurs van beherende organisaties met een substantieel bestand aan monumenten, monumentenwachters, bouwkundigen van restauratie- en adviesbureaus.

Een driedaagse cursus, waarin op basis van de systematiek van de NEN 2767 uitgebreid het inspecteren en bepalen van conditiescores van monumentale onderdelen aan de orde komt. De werkwijze voor het inspecteren en rapporteren is gebaseerd op de URL 2005 Inspecteren bouwkundig erfgoed. Elke dag omvat twee introducties op de te behandelen casussen en verwerkingsopdrachten vanuit de praktijk.

Bij het begin van de cursus ontvangt u een beknopte syllabus met de introducties en te behandelen casussen en verwerkingsopdrachten.

De cursus wordt verzorgd door deskundigen uit de praktijk van het inspecteren van bouwkundig erfgoed.

DOCENTEN	PETER VAN DER LANDEN, JOOP JANSEN EN WILFRED MENDERINK
CURSUSDATA	WOENSDAGEN 2, 9 EN 16 DECEMBER 2020
LOCATIE	AMERSFOORT
CURSUSPRIJS	€ 885,- (excl. btw) INCL. LUNCH EN SYLLABUS

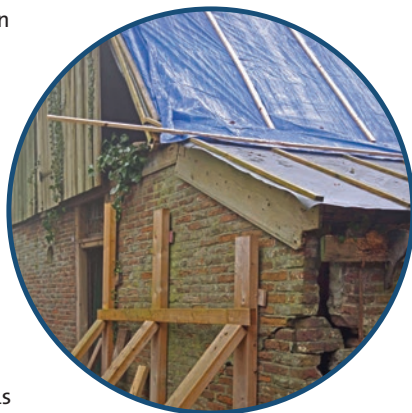
NIEUW

BESCHERMEN EN ONTMANTELEN VAN MONUMENTEN

DOELGROEP

Werkvoorbereiders, uitvoerders, meewerkende voorlieden, ambtenaren handhaving en toezicht, bouwkundigen van restauratie- en adviesbureaus.

Een eendaagse cursus waarin aan de hand van de diverse Uitvoeringsrichtlijnen uitgebreid aandacht wordt besteed aan het tijdig en op de juiste wijze documenteren en beschermen van monumentale onderdelen. Er wordt uitgebreid aandacht besteed aan het wind- en waterdicht houden van het monument, zoals het afdekken van kapconstructies en dichtzetten van deur- en vensteropeningen. Aan de hand van een aantal casussen gaan de cursisten aan de slag met problemen en mogelijkheden die je in de praktijk tegen komt. Bij de cursus hoort een uitgebreide syllabus

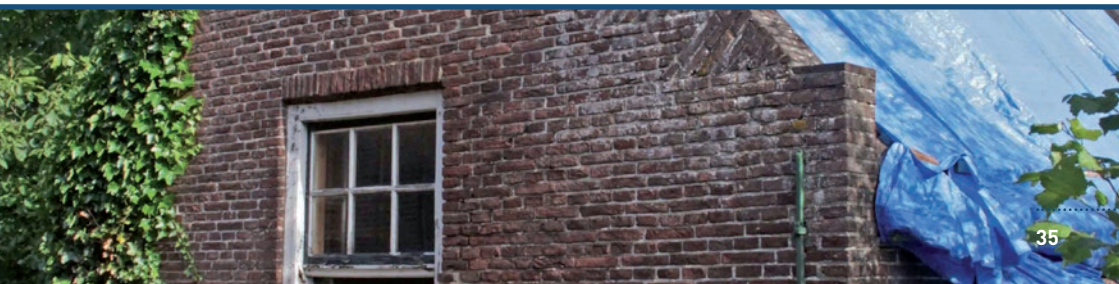

DOCENT	JOOP JANSEN EN ANNEMARIEKE VAN DER BEEK
--------	---

CURSUSDATA	DINSDAG 17 NOVEMBER 2020
------------	--------------------------

LOCATIE	AMERSFOORT
---------	------------

CURSUSPRIJS	€ 320,- (excl. btw) INCL. LUNCH EN SYLLABUS
-------------	---

HISTORISCHE TUINEN EN PARKEN

DOELGROEP

Medewerkers van hoveniersbedrijven, tuinbazen en beheerders van historische tuinen en parken. Al diegenen die werkzaam zijn (of willen zijn) in de voorbereiding en uitvoering van onderhoud en herstel van historisch groen.

Hoe houd je groen erfgoed op een goede manier in stand? Hoe herken je de verschillende historische stijlen en lagen? Hoe pak je onderhoud en herstel aan? Hoe maak je verantwoorde keuzes in beheer en instandhouding? Tijdens een vierdaagse training krijgt de cursist een goede basiskennis op tuinhistorisch gebied. De cursist leert de meest gangbare historische tuinstijlen kennen en herkennen en de aanleg ervan te waarderen. Tevens wordt besproken hoe onderhoud, herstel en renovatie van historische tuinen en parken moet worden aangepakt. De cursist gaat, aan de hand van opdrachten, zelf actief aan de slag en past het geleerde in de praktijk toe.

De cursusdagen vinden plaats op inspirerende locaties. Na een theoriegedeelte wordt overgegaan tot de praktische opdrachten. Op het programma staan:

- Historische tuinstijlen, ontwikkelingsgeschiedenis (historische lagen).
- Beheerplan en beheervisie.
- Opstellen van een werkplan.
- Eisen aan uitvoering.

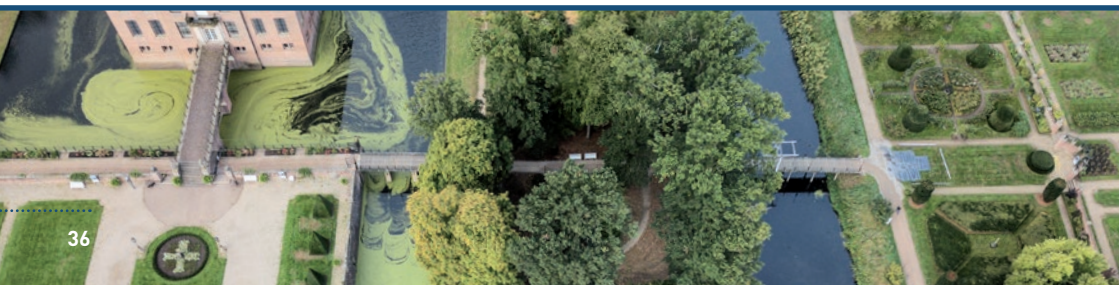
**Gelders
Restauratie
Centrum**

DOCENTEN	RONALD VAN IMMERSEEL, RUURD VAN DONKELAAR, KLAAS DE BOER, KEES BEELAERTS VAN BLOKLAND
-----------------	--

CURSUSDATA & LOCATIE	WOENSDAGEN 16,30 SEPTEMBER, 28 OKTOBER, 11 NOVEMBER 2020 – ARNHEM
-------------------------------------	--

CURSUSPRIJS	€ 1.450,- (excl. btw)
--------------------	-----------------------

INSCHRIJVEN EN MEER INFO	WWW.GELDERSRESTAURATIECENTRUM.NL
---------------------------------	--

OVER DE DOCENTEN

ERNST DE BEAUFORT is senior restauratieconstructeur in de regio Amsterdam. Hij heeft ruime ervaring met funderingsherstel, constructieve schadeanalyse, stut- en stempelwerk en constructief cascoherstel. Kennis en ervaring draagt hij uit bij diverse restauratieopleidingen.

ANNEMARIEKE VAN DER BEEK is als restauratiebouwkundige en projectleider werkzaam bij BOEi. Zij begeleidt restauraties en is betrokken bij het beheer en planmatig onderhoud van de monumenten van BOEi. Ruim 20 jaar geleden is ze in het restauratievak begonnen als monumentenwachter, waarna ze heeft gewerkt bij architectenbureaus en gemeenten.

KLAAS BOEDER is zelfstandig restauratieadviseur en docent aan diverse restauratieopleidingen. In het verleden is hij werkzaam geweest bij een architectenbureau, in de gemeentelijke monumentenwereld en bij de Monumentenwacht.

BERT VAN BOMMEL is senior adviseur monumenten bij de sectie Monumenten en Kunst van het Rijksvastgoedbedrijf. Hij adviseert over kleine tot zeer grote projecten, van onderhoud tot ingrijpende restauraties. Lange tijd was hij daarnaast ook docent aan de Technische Universiteit Delft (sectie Heritage and Architecture, Faculteit Bouwkunde).

COR BOUWSTRA is restauratiearchitect. Zijn bureau, Verlaan & Bouwstra architecten, bestaat sinds 1979 en is gevestigd in Vianen. Het bureau is gespecialiseerd in restauratie van monumenten en nieuwbouw in oude stadskernen.

JOS CREEMERS is specialist houtaantasting door insecten en schimmels in gebouwen en werkt bij SHR, het onafhankelijke houtonderzoeksinstituut in Wageningen. Op basis van zijn kennis en ervaring (o.a. 10 jaar praktisch in de bestrijdingsbranche) beoordeelt hij schades aan hout en adviseert hij objectief over de noodzaak van en de mogelijkheden voor aanpak van houtaantasting. Hij doceert dit onderwerp bij diverse opleidingen.

ANTON VAN DELDEN is eigenaar van stukadoorsbedrijf Delstuc. Daarnaast is hij voorzitter van het Neerlands Stucgilde en heeft hij bijna 20 jaar lesgegeven op diverse ROC's (niveau 2 en 3 stukadoren). Momenteel is hij docent bij de meesteropleiding restauratiestukadoor (niveau 4).

LOUIS GERDESSEN was tot voor kort projectleider bij Van Hoogevest Architecten te Amersfoort en is nu met vervroegd pensioen. Zo'n veertig jaar heeft hij restauraties voorbereid en begeleid. Van schadeopname tot bestek en van aanbesteding tot oplevering. Zowel de theoretische als de praktische technische kant van het restaureren heeft zijn speciale aandacht. Kennis en ervaring draagt hij uit bij diverse restauratieopleidingen.

WIM DE GROOT is technisch adviseur van de Stichting Bouwlood en heeft 40 jaar ervaring in het verwerken en doceren van bladlood in de bouw en specifiek in de restauratie. Hij begeleidt projecten in de monumentenzorg in Nederland en in België.

JOHN VAN DEN HEUVEL is zelfstandig natuursteenadviseur en heeft 30 jaar ervaring in de natuursteensector als begeleider van toonaangevende restauraties, zoals die van de Sint Janskathedraal in Den Bosch, de TU in Delft en de Leidsebrug in Amsterdam. Daarnaast is hij docent bij het Nationaal Restauratie Centrum en het Nationaal Centrum Erfgoedopleidingen.

HANS VAN DEN HONDEL is werkzaam als bedrijfsleider bij Vogel Kathodische Bescherming BV in Zwijndrecht. Hij heeft aan de TU Delft Civiele Techniek gestudeerd, waarbij hij zich heeft gespecialiseerd in beton. Zijn expertise en ervaring liggen op het vlak van betonreparatie, schadepreventie en kathodische bescherming van staal in beton- en metselwerk, zowel in de reguliere bouw als bij monumenten.

MICHEL VAN HUNEN werkt als senior specialist conservering en restauratie bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Hij heeft materiaalkunde gestudeerd aan de Technische Universiteit Delft en draagt kennis over en adviseert op het gebied van ijzer, metalen, corrosie, baksteen, beton, (metsel-, voeg- en stuc)mortels en reinigen en conserveringstechnieken. Ook werkt hij aan kwaliteitsborging (erkenning- en uitvoeringsrichtlijnen) en aardbevingproblematiek.

JOOP JANSEN heeft ruime ervaring bij de monumentenwacht en als restauratieadviseur. In zijn laatste functie bij Delfgou Architectuur en monumentenadvies heeft hij de restauratie van de Cuneratoren te Rhenen begeleid. Vanaf 1 mei 2018 werkt hij als zelfstandige, onder meer voor het Nationaal Centrum Erfgoedopleidingen, als docent en als auditor.

JAAP DE JONGE is werkzaam als adviseur/projectleider bouwfysica en duurzaamheid bij het Rijksvastgoedbedrijf. Hij is in die hoedanigheid veelvuldig betrokken geweest bij renovaties en restauraties van rijksmonumenten en rijksmusea.

BERT JONKER is zelfstandig restaurator en kleuronderzoeker van historische interieurs. Hij is vaak betrokken bij kleuronderzoeken aan toonaangevende monumenten, zoals schilderijen

in de Bazel in Amsterdam en de oorspronkelijke kleurstelling van de keizerskroon op de Westertoren in Amsterdam.

STEFAN KATIER is eigenaar van Kabu BV in Hilvarenbeek. Zijn expertise ligt op het vlak van specificeren, aanbesteden en contracteren van de meest uiteenlopende werken. Vanuit zijn ruime ervaring met Stabu-bestekken is hij betrokken bij het opstellen van het nieuwe restauratiebestek.

RENÉ KLAASSEN doet sinds 1993 toegepast houtonderzoek bij SHR (houtonderzoeksinstituut in Wageningen). Zijn belangrijkste werkelden zijn houtaantasting en houtsoorten. Hij adviseert over o.a. houtsoortenkeuze, effect van herbestemming op houtkwaliteit in gebouwen, fundering, houtkwaliteit en houtsterkte in het werk en het herkennen van oorzaken van houtschades.

ERNEST KURPERSHOEK is kunst- en architectuurhistoricus. Hij heeft meegewerkt aan tal van publicaties over Amsterdam en aan het Monumenten Inventarisatie Project (MIP). Voor het Nationaal Restauratie Centrum verzorgt hij sinds tien jaar cursussen over Herkennen van bouwstijlen.

PETER VAN DER LANDEN is werkzaam als senior adviseur bij Helix Advies. Hij is specialist in de inspectiemethodiek Conditiemeting en is als docent werkzaam voor Helix Academy, NVDO, Hogeschool Utrecht en Rijksvastgoedbedrijf voor diverse opleidingstrajecten.

WILFRED MENDERINK is begonnen als timmerman. Na het volgen van de opleidingen restauratietimmerman en Professional Restauratie is hij bij de Monumentenwacht Gelderland gaan werken. Daarnaast is hij als docent actief bij verschillende restauratieopleidingen.

CAROLINE MEULEMANS is kunsthistorica en volgde haar masteropleiding tot restaurator schilderijen en polychromie in België. Na jaren werkervaring in de praktijk en als adviseur in de monumentenzorg, werkt ze nu als zelfstandig restauratieadviseur gespecialiseerd in conservering en restauratie van historische interieurs en is ze tevens werkzaam als kleuronderzoeker.

HANS NOOREN is werkzaam als commercieel technisch adviseur bij Vogel B.V. in Zwijndrecht. Hij is ruim 30 jaar als betononderhoudskundige werkzaam in de betonreparatie branche. Eén van zijn specialisaties is het restaureren en preventief beschermen van beton. Hij is o.a. betrokken geweest bij de restauratie van Zonnestraat, Gebouw de Holland, Zwarte Silo en Radio Kootwijk.

HENK ONDERSTAL is is werkzaam als materiedeskundige asbest bij Greenhouse Advies, een onderdeel van DAGnI. Hij is daarnaast werkzaam als docent en adviseur voor o.a. het NCOI, de Bestuursacademie en de Raad voor Accreditatie. Henk is voorstander van risico-gestuurd beleid in plaats van regeldrift en is een praktijkgericht deskundige, die wet- en regelgeving naar de dagelijkse praktijk vertaalt met gezond boeren verstand.

DIRK VAN DER PLAAT is zelfstandig bouw- en restauratieadviseur. Met een bedrijfseconomische achtergrond de bouw ingestapt, heeft hij zich gaandeweg toegelegd op bouwregelgeving. Vanuit die rol adviseert en begeleidt hij opdrachtgevers bij onder meer restauratie- en herbestemmingsprojecten.

WILLARD VAN REENEN heeft sinds 2016 een eigen onderzoeksbureau voor bouwhistorie. Daarvoor heeft hij 16 jaar bij een restauratiearchitect gewerkt. Hij is actief als docent voor diverse restauratieopleidingen. Daarnaast werkt hij mee aan het ontwikkelen van lesmateriaal voor nieuwe restauratieopleidingen.

DICK VAN 'T SLOT is werkzaam als adviseur bij DWA. Hij richt zich hierbij op het adviseren van opdrachtgevers over de mogelijkheden voor vermindering van de energielasten in combinatie met het behoud of verbetering van het comfort-niveau. Deze werkzaamheden voert hij uit voor de gehele gebouwde omgeving, waarbij monumenten een speciale rol innemen.

RON SPAAN is zelfstandig erfgoedadviseur en treedt onder andere op als projectleider voor grote restauratie- en herbestemmingsprojecten. Daarnaast is hij gastdocent aan een tweetal Hogescholen. Tevens is hij projectleider voor de Stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg (ERM).

DANIËL SPEE is natuursteenspecialist bij Meesters In, Tienhoven. Hij heeft een bouwkundige achtergrond en volgde tevens de opleiding Bouw-historie, restauratie en monumentenzorg aan de Hogeschool Utrecht. Hij was verantwoordelijk voor het natuursteenwerk aan projecten als het Rijksmuseum in Amsterdam en de Lebuinuskerk in Deventer.

MARC STAPPERS is als Specialist Bouwfysica werkzaam op de afdeling Monumenten en Collecties bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Daar houdt hij zich bezig met na-isolatie, duurzaamheid, binnenklimaat en militair erfgoed.

GERT TUTERT is werkzaam als adviseur bij de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen Gelderland, Overijssel en Flevoland. Deze organisatie is gespecialiseerd in het begeleiden van restauraties van kerken en het tot die gebouwen behorend meubilair en orgels. Hij heeft een ruime ervaring als timmerman en uitvoerder binnen deze vakdisciplines. Daarnaast is hij onder meer werkzaam als vakdocent aan het GRC.

VOLKER VLAMING is in 1998 gestart in de monumentenzorg als restauratieschilder. In de jaren daarna heeft hij gewerkt als calculator, werk-voorbereider en projectleider bij een erkend restauratiebedrijf en als bestekschrijver en kostendeskundige bij een erkende restauratie-architect. Momenteel is hij werkzaam als zelfstandig adviseur onder de naam 'Vlaming Erfgoed'.

PETER VOSHART houdt zich sinds 1985 met van alles bezig wat te maken heeft met verfsystemen binnen en buiten, speciale decoratieve schildertechnieken en bladgoud. Hij is eigenaar van Linova in Zutphen en Kölner Vergolderprodukte GMBH in Dresden en gastdocent bij diverse schildersopleidingen in Nederland en België.

MIEL WIJNEN is architect. Zijn bureau, Wijnen Architectuur, bestaat sinds 2001 en is gevestigd in Den Bosch. Het bureau begeleidt onder andere restauratie- en herbestemmingsprojecten, waarbij het aspect 'duurzaamheid' een belangrijke rol speelt.

DE BOEKEN
ZIJN GRATIS
IN TE ZIEN VIA DE
NRC-WEBSITE

NRC-STUDIEBOEKEN

- 'Kozijnen, ramen, deuren, luiken', R. van Hemert € 37,50
- 'Smeedwerk / IJzerwaren', A. Bok e.a. € 37,50
- 'Houtconstructies', R. van Hemert € 37,50
- 'Binnenbetimmeringen en kerkinterieurs', R. van Hemert e.a. € 42,50
- 'Trappen', R. van Hemert € 31,50
- 'Houtbouw: van vlechtwerk tot houtbekleding', R. van Hemert € 37,50
- 'Lood, zink, koper: dakbedekkingen en goten', R. van Hemert € 47,50
- 'Onderzoek van ondergronden', R. Crèvecoeur € 10,- (alleen digitaal verkrijgbaar)
- 'Kleurhistorisch onderzoek', B. Jonker € 10,- (alleen digitaal verkrijgbaar)
- 'Pigmenten en bindmiddelen', Matthijs de Keijzer en Pieter Keune € 32,50
- 'Linnen spannen', J. Heesters € 17,50
- 'Gebrandschilderd glas en glas in lood', R. Crèvecoeur € 25,-
- 'Vergulden en restaureren met bladgoud', A. Bok e.a. € 24,50

De prijzen worden verhoogd met 6% BTW en verzendkosten.

Studenten van restauratieopleidingen ontvangen 25% korting.

BESTEL DIRECT VIA WWW.RESTAURATIECENTRUM.NL

**KLOOSTER ONZE LIEVE VROUW TER EEM
DAAM FOCKEMALAAN 22 | AMERSFOORT
POSTBUS 2079 | 3800 CB AMERSFOORT
TELEFOON: 06 - 53 400 394
INFO@RESTAURATIECENTRUM.NL**

WWW.RESTAURATIECENTRUM.NL